

III RIIGIKOGU

6. istungjärk. **Protokoll nr. 152 (5).**

1928.

III Riigikogu koosolek 3. mail 1928
kell 10.

Kokku on tulnud 88 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: Riigivanem **J. Tõnisson**, siseminister **J. Hünerson**, rahaminister **A. Teetsov**, välisminister **H. Rebane**, sõjaminister **N. Reek**, haridusminister **A. Mõttus**, kaubandus-tööstusminister **J. Holberg**, kohtuminister **T. Kalbus**, põllutöominister **O. Köster**, töö-hoolekandeminister **K. Soonberg**.

Päevakord:

1. L. Raudkepi, H. Anniko ja A. Sternfeldt'i küsimine haridusministrile Antsla alevi algkoolis asetleidnud sündmuste kohta.

2. Läbirääkimised P. Baranin'i erakorralise teadaande puhul „Kesk-Kala“ likvideerimise asjas.

3. Veneaegsete pensionäride toetusraha nõudmise tähtaja pikendamise seadus — A. Jõeääre ettepanek.

4. Sisseveo üld- ja minimaaltollitariifide maksmapanemise seadus — redaktsiooni komisjoni ettepanek.

5. Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kaubalepingu ja selle lõpp-protokolli kinnitamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

6. Koolinõunikkude tasude seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Koolimajade ehitusfondi seadus — II lugemisel.

8. Rapla-Pae tee ehitamiseks maa sundvõõrandamise seadus — II lugemisel.

9. Metsaseaduse § 793. muutmise seadus — II lugemisel.

10. Põllumajandusliikude kutsekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

11. Eesõigustatud merevõlgade ja merehüpoteekide kohta käivate määruste ühtlustamise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel.

12. Sõjaoludes teadmata kadunute surrukstunnustamise tähtaja lühendamise seadus — II lugemisel.

13. Tempelmaksu seadus — II lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **M. Martna**, pärast abiesimees **R. Penno**.

Sekretäri kohal abisekretär **O. Liigand**, vahepeal sekretär **M. Juhkam**.

Koosolek algab kell 10.25 min.

1. Päevakorra muutmine.

Juhataja **M. Martna**: Avan Riigikogu koosoleku.

P. Baranin (vn): Teen ettepaneku, päevakorra-punkt 2. päevakorrast ära võtta kuni järgmise arupärimis-koosolekuni. Siin vajavad selgitamist veel mõned asjaolud, selleks on tarvis aega ja et Riigikogu liikmetel küsimusest parem pilt oleks, sellepärast oleks tarvilik läbirääkimised edasi lükata järgmise arupärimis-koosolekuni.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

2. Teadaandmine muudatuse kohta Riigikogu kooselise.

Sekretär **O. Liigand**: Tagasi astunud Riigikogu 2. mail 1928 Friedrich Akel — kristliku rahvaerakonna Tallinna valimisringkonna Tallinna valimisringkonna nimekirja

järgi. Riigikogu tööd on osa võtma kutsutud Hans Leesment.

3. Teadaandmine Riigikogu liikmete koosolekuilt puudumiste kohta aprillikuul.

Sekretär **O. Liigand** kannab ette tähendatud teadaande. (Vaata otsuste protokoll nr. 152 (5) lisa nr. 3.)

4. L. Raudkepi, H. Anniko ja A. Sternfeldt'i küsimine haridusministrile Antsla alevi algkoolis asetleidnud sündmuste kohta ja haridusministri vastamine küsimisele.

A. Sternfeldt (krst) (loeb):

1. Kas vastab tõele kirjeldus, mille avaldas „Postimees“ (nr. 106, 20. apr. 1928) pealkirja all „Mõnitamine“?

2. Kui see kirjeldus vastab tõele, mida kavatses haridusminister sel puhul ette võtta?

3. Kuipalju on Antsla algkoolis õpilasi, poeg- ja tütarlapsi ja kuipalju neist õpib usuõpetust, kui seda ainet peaks õpetatama?

4. Kelle poolt antakse — jaataval korral — usuõpetust ja mis on ta kutseharidus?

5. Kes on Antsla algkooli õpetajad, kus on nad saanud kutsehariduse ja mitu aastat on igauks neist üldse koolitöös?

Haridusminister A. Möttus: Väga austatud Riigikogu liikmed! Härrade Raudkepi, Anniko ja Sternfeldt'i poolt esitatud küsimisele vastates on mul au seletada järgmist.

20. aprillil s. a. ilmus „Postimehes“ artikkel pealkirja all „Mõnitamine“, kus süüdistati Antsla alevi asuvat algkooli õieti kahes võrdlemisi raskes asjas. Esiteks selles, et koolipeol on kooliõpilane esinenud ettekandega, mis on sisaldanud hurjutamist usu ja kiriku üle. Teine süüdistus seisab selles, et õpetaja olevat klassis esinenud õpilaste küsimustega, usutledes neid poliitilisse parteisse kuuluvuse asjas. 21. aprillil tegin korralduse kiire korras alata juurdlust nende tõstetud süüdistuste asjus ja esitada materjal 15. maiks. Juurdlus on läinud palju kiiremas tempos, nii et materjal esitati juba 27. aprilliks, mis pärast ma täna küsimisele ka vastata võin.

Mis puutub esimesse süüdistusse, nagu oleks Antsla alevi algkooli koolipeol õpilane esinenud ettekandega, mis sisaldas naeru ja pilkamist usu ja kiriku kohta, siis pean otsekohe ütleva, et see süüdistus ei vasta tõele. Juurdlusel on selgunud järgmine asjaolu: Koolipidusid on olnud kaks. Üks neist detsembrikuul läinud aastal ja teine 22. aprillil, see tähendab 2 päeva pärast seda, kui kirjutus ilmus „Postimehes“. Nõnda ei võinud juttu olla viimasest, vaid võis kõne alla tulla esimene. On esitatud selle peo täpne programm ja see ei sisalda midagi sarnast, millest kirjutatakse ajalehes. Nii langeks süüdistus ära, et koolis, koolipeol ja kooliõpilase poolt on olnud eelpool tähendatud ettekanne. Kooli peainspektor härra doktor Nuut on astunud ühendusse lastevanematega ja kuulunud üle mitmed alevi-elanikud, kus on selgunud, et läinud aasta detsembrikuul on olnud pidu Antsla alevi. See on korraldatud olnud sotsialistliku tööliste partei Antsla osakonna poolt järgmise programmiga: kõne — Riigikogu liige J. Voiman, laulud, näitemäng „Õtütär“, deklamatsioon ja võimlemine. Deklamatsiooni all on siis ka tõepoolest ettekandmist leidnud eelpooltähendatud pala, kuid mitte kooliõpilase poolt, vaid kellegi noore inimese poolt, kes elab Uue-Antsla vallas, see tähendab, ei ela Antsla alevi. (A. Tupits, põl: See juhtumine on ju siis aset leidnud.) Sellel peol ei ole viibinud kooliõpilasi peale ühe. Selle kohta on kindlaks tehtud, et ta on olnud seal kohanäitajana.

Nõnda on lugu selle koolipeoga ja nende süüdistustega selle peo asjas.

Edasi teine süüdistus, mis artiklis ette tuuakse, nagu oleksid kooliõpetajad klassis usutlenud õpilasi poliitilistesse parteidesse kuuluvuse asjus, siis on juurdlusel selgunud, et

seda ei ole tehtud. Kooli peainspektor kirjutab oma ettekandes:

„Mis puutub artikli teise ossa, et keegi õpetaja olevat esimeses klassis küsinud, missugust parteid õpilased pooldavad, siis on siin tege mist arusaamatusega. Sügisel käis koolis Tartu üliõpilane, keegi Sillavärk, kes oma magistritööks intelligents-katseid korraldas ja muu seas mudilastelt küsinud, missugused huvid neil on ja kelleks igauks saada tahaks. Kas nüüd lapsed või nende vanemad või teised isikud neist küsimustest on valesti aru saanud, on raske selgitada. Artiklis ettekantud ette heited on täiesti põhjendamatud.“ Nii kõlab ettekanne kooli peainspektori poolt. (H. Anniko, krst: Kas on Teil, härra Gustavson, meeltnööda niisugune mõnitamine? — Hulgalised vahelhüüded.)

Juhataja M. Martna: Palun rahu! Rkl. Anniko, teen Teile märkuse.

Haridusminister A. Möttus: Minu arvates olen sellega vastanud kahele esimesele küsimisele.

Mis teistesse küsimistesse puutub, siis on olukord järgmine:

Antsla algkoolis on üldse 200 õpilast, neist 106 tütarlast ja 94 poeglast. Neist võtavad usuõpetust 172 õpilast — 81 poeglast, 91 tütarlast, tähendab 86% õpilaste arvust. Usuõpetust õpetavad koolijuhataja Peeter Albrecht ja õpetaja Rudolf Taba. Peeter Albrecht on algkooli haridusega, algkooliõpetaja kutse omandanud kolmeaastastel suvekursustel Võrus 1919.—1921. a., praktikat on tal 37 aastat 2 kuud.

Artur Vainola — lõpetanud kaheklassilise ministeeriumi kooli ja pedagoogilised kursused, algkooliõpetaja kutse omandanud Tartu Aleksandri gümnaasiumi juures, tunnistus välja antud 1918. a. aprillis, praktikat — 8 aastat 10 kuud.

Erika Vainola — lõpetanud Võru tütarlaste gümnaasiumi ja üheaastased pedagoogilised kursused Võru seminari juures, praktikat 3 aastat 8 kuud.

Helene Voiman — lõpetanud Võru tütarlaste gümnaasiumi ja üheaastased pedagoogilised kursused Tallinna seminari juures, praktikat neli aastat kaheksa kuud.

Marie Ramul — lõpetanud Tallinna tütarlaste gümnaasiumi 8 klassi, koduõpetaja kutsega Vene keeles ja matemaatikas, praktikat — 12 aastat 7 kuud.

Rudolf Taba — lõpetanud Võru õpetajate seminari, praktikat — 1 aasta 2 kuud.

Sellega on kõigile küsimistele vastus antud.

A. Tõllassepp (rhv) (fakt. märk.): Nagu härra haridusminister tähendas, on „Postimehe“ toimetusel siin väikse ebatäpsusega tegemist, nimelt, et pidu ei olnud korraldatud kooli poolt, vaid sotsialistliku ühingu poolt. Seda on ka „Postimees“ õiendanud.

5. Veneaegsete pensionäride toetusraha nõudmise tähtsajaja pikendamise seadus —

A. Jõeääre ettepanek.

A. Jõeääre (stp) ettepanekul otsustatakse nähtava enamusega anda seaduseelnõu üldkomisjoni.

6. Sisseveo üld- ja minimaaltollitariifide maksmapanemise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **O. Gustavson**.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu nähtava enamusega.

(Sekretäri kohale asub sekretär **M. Juhkam**.)

Juhataja **M. Martna**: Rahaasjanduse komisjoni aruandja komisjoni esimehe rkl. Jürman'i puudumisel jääb vahele Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kaubalepingu ja selle lõpp-protokolli kinnitamise seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

7. Koolinõunikude tasude seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja rkl. Oja puudumisel jääb see päevakorrapunkt arutamisele võtmata.

8. Koolimajade ehitusfondi seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Liigand** (loeb): Koolimajade ehitusfondi seadus.

M. Laarman (põl): Seaduse I lugemise juures tähendas rkl. Tiks, et rahaasjanduse komisjonis on selle kohta mõtted lahku läinud, missuguse protsendiga koolimajade ehituselaenu anda. Ma tähendaksin põllumeeste rühma nimel, et meie pooldame seda, et ehitusefondist antava laenu protsendimäär väiksem oleks. Oli ettepanek, läbi viia 2%. Meie leiame, et see ettepanek vastuvõetav on, kuna sellega võimaldatakse kehvematele kogukondadele, kus koolimajad ehitamisel, kergemate tingimustega laenu saada.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on pealkiri vastu võetud.

Sissejuhatav osa ühes § 1. ja §§ 2—6 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Riigikogu poolt 5. mail 1922. a. vastuvõetud „Koolimajade ehitusfondi seadus“ (RT 60/61 — 1922) ja 29. novembril 1923. a. vastuvõetud „Koolimajade ehitusfondi suurendamise seadus“ (RT 143 — 1923) muudetakse ja pannakse maksma järgmiselt:

§ 1. Riigikassa juurde asutatakse koolimajade ehitusfond, millest antakse laene omavalitsustele koolimajade ehitamiseks, omandamiseks ja ümberehitamiseks.

§ 2. Koolimajade ehitusfond moodustatakse:

1) riigi eelarve korras koolimajade ehitusfondiks määratud 2.200.000 kroonist;

2) fondist antud laenude alal makstud kustutuse-, intresside- ja viivitustrahvi summadest, mis kuni käesoleva seaduse maksmahakamiseni ei ole kantud riigi tuludesse;

3) fondist antud ja antavate laenude alal makstavate kustutuse-, intresside- ja viivitustrahvi summadest;

4) 250.000 kroonist, mis saadakse rahaliste depositide arvelt riigikassa võlakirja vastu, kusjuures riigikassa võlakirja kindlustuseks arvatakse p. 3 nimetatud fondi sissetulekud ja kui kindlustussumma tõusnud 250.000 kroonini, lunastatakse välja selle summaga võlakiri depositide arvelt; ja

5) muudest summadest, mis määratakse seadusandlikus korras.

Fondi üldsumma ei või tõusta üle 5.000.000 krooni; ülejäägid kantakse riigi tuludesse.

§ 3. Koolimajade ehitusfondi valitsemine kuulub riigikassale. Fondist laenude andmise otsustab komisjon, kuhu kuuluvad: riigikassa peadirektor komisjoni juhatajana ja haridusministeeriumi ning siseministeeriumi esindaja.

§ 4. Laenu antakse esimeses järjekorras algkoolimajade ehitamiseks, ümberehitamiseks ja omandamiseks linna-, alevi- ja vallaomavalitsustele. Laenu eest vastutab laenusaja kõigi oma varanduste ja tuludega.

§ 5. Laenu antakse kuni 35 aasta peale, arvates laenu väljaandmise aastale järgnevat 1. jaanuarist; laenu suurus võib ulatuda kuni 75% ehituseelarvest.

§ 6. Laene kustutatakse iga-aastaste ühesuuruste kustutussummadega aja jooksul, mille peale ta on välja antud.

Aruandja **O. Liigand** (loeb):

§ 7. Viieandast aastast peale lugedes laenu tähtaja algusest, maksab laenusaja laenu kustutamata osalt 3% aastas, arvates 1. maist 1928. a.

J. Tiks (stp): Teen ettepaneku, koolimajade ehitusefondi seaduse § 7-da teises reas „3%“ asemele võtta „2%“.

I lugemisel olen selle juures pikemalt peatunud, ka rahaasjanduse komisjonis on seda küsimust kaalutud, ja sellepärast ei ole tarvilik pikemaid motiive ette kanda.

Aruandja **O. Liigand** (lõpusõna): Käesolevat ettepanekut ei saa ma toetada komisjoni nimel. Isiklikult arvan, et asjaolu, mispärast võeti vastu komisjonis 3%, on tulnud lihtsalt eksitusest, sest valitsuse esindajad ei kandnud asja täpselt ette, nagu oli valitsuse seisukoht, ja nagu rahaminister I lugemisel teatas Riigikogus, oli valitsuse seisukoht 2% aastas. Komisjoni nimel ei saa toetada seda ettepanekut ja sellepärast palun seda eraldi hääletada. Isiklikult olen selle ettepaneku poolt.

Juhataja **M. Martna**: Hääletamisele tuleb rkl. Tiks'i ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb § 7 ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 7 vastu võetud.

§§ 8—10 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 8. Laenu osaline või täieline tasumine on võimalik igal ajal, kusjuures ettemakstud protsente tagasi ei makseta.

§ 9. Kustutussummad ja laenuprotsendid, mida tähtajaks ära ei maksta, loetakse maksuvõlaks ja nende pealt arvatakse trahvi 1/2% kuus.

§ 10. Vabariigi Valitsus annab lähemad määrused koolimajade ehitusefondi valitsemise ja sellest laenude andmise, nende tarvitamise, kui ka laenude abil ehitatud, omandatud või ümberehitatud koolimajade kindlustamise ja kasutamise kohta.

(Sekretäri kohale asub abisekretär **O. Liigand**.)

9. Rapla-Pae tee ehitamiseks maa sundvõõrandamise seadus — II lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **V. Hasselblatt**. Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Rapla-Pae tee ehitamiseks maa sundvõõrandamise seadus.

§ 1. Rapla-Pae tee ehitamiseks sundvõõrandatakse Harju maavalitsuse korraldusse Rapla vallas olevast Mäepere Vanatoa nr. 7 (kinnistu nr. 129) talumaast Harju maavalitsuse poolt esitatud plaani järgi 0,504 hektaari maad.

§ 2. Sundvõõrandatud maa eest maksab Harju maavalitsus senisele omanikule tasu maksvate seaduste järgi.

§ 3. Harju maavalitsusel on õigus sundvõõrandatud maa-ala oma valdamisele võtta kohe pärast käesoleva seaduse maksmahakkamist.

10. Metsaseaduse § 793. muutmise seadus — II lugemisel. (Tekst III Rk. 6. istungj. pr. lisades, vaata sisukord.) Üldkomisjoni aruandja **A. Laur**. Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

11. Põllumajanduslike kutsesekoolide ja katsejaamade riikliku toetuslaenu fondi seaduse muutmise seadus — II lugemisel. (Tekst III Rk. 6. istungj. pr. lisades, vaata sisukord.) Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Loosalu**.

Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

12. Eesõigustatud merevõlgade ja merehüpotekide kohta käivate määruste ühtlustamise rahvusvahelise konventsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel. (Tekst III Rk. 6. istungj. pr. lisades, vaata sisukord.) Üldkomisjoni aruandja **A. Tammann**.

Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

13. Sõjaoludes teadmata kadunute surnustunnustamise tähtaja lühendamise seadus — II lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **A. Jõeäär**. Pealkiri võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Sõjaoludes teadmata kadunute surnukstunnustamise tähtaja lühendamise seadus.

Aruandja **A. Jõeäär** (loeb):

„Balti eraseaduse § 524. täiendatakse märkus 2-sega järgmises redaktsioonis:

Märkus 2. Isiku, kes teadmata kadunud sõjaoludes, võib kohus surnuks tunnustada pärast kümne aasta möödumist neilt viimaste teadete saamisest. Sarnasel korral loetakse teadmata kadunu surmapäevaks see päev, mil kohus teda surnuks tunnistas.“

Siin on komisjonis redaktsiooniline viga teksti sattunud. Nimelt on võetud märkuse alguses sõna „isiku“ ainsuses, kuid märkuse sees on öeldud: pärast kümne aasta möödumist „neilt“ viimaste teadete saamisest. Siin tuleks märkuse kolmandas reas võtta „neilt“ asemele „temalt“.

Juhataja **M. Martna**: Panen hääletamisele seaduseelnõu teksti ühes redaktsioonilise parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tekst vastu võetud.

Riigikogu asub vahelejäanud päevakorrapunkti juurde.

14. Eesti-Tshehoslovakkia vahelise kaubalepingu ja selle lõppprotokolli kinnitamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja komisjoni esimees **A. Jürman**: Käesolev kaubaleping on sõlmitud 20. juunil 1927, kuid läbirääkimised Tshehoslovakkia ja Eesti vahel kaubalepingu sõlmimiseks on alanud juba 1923. aastal. Tol korral aga mingisugusele kokkuleppele ei jõutud, kuna Eesti tol korral ei tahtnud vastu tulla Tshehoslovakkia nõudmistele ja kanda enamsoodustuse põhimõtet selles kaubalepingus. Vahepeal on aga vahekorrad näidanud, et meil siiski teatud huvi Tshehoslovakkia vastu on. Meie võiksime sinna välja vedada lihaaineid, millel meil eriline turg puudub, siis vineeri ja toolipõhjate alal võib Tshehoslovakkia ka üheks turuks saada. Teisest küljest on meil märgata kaunis suurt sissevedu Tshehoslovakkia ja selle tagajärjel, kui nüüd niisugune kaubanduslik vahekord kahe riigi vahel on olemas, siis oleks hädatarvilik, et ka vastav kaubaleping sõlmitaks.

Lõpuks pikkade läbirääkimiste järele on ka sõlmitud kaubaleping enamsoodustuse põhimõtte alusel, mis umbes vastab meie harilikule kaubalepingutele, mida meie teiste riikidega oleme teinud. See kaubaleping on üldiselt niisamasugune, kui need kaubalepingud, mis on enim sõlmitud, midagi iseäralik-

ku põhimõttelikku uudsust see ei sisalda. Selles on ette nähtud, et lepingu ülesütlemine on võimalik iga kuue kuu järele, nii ei ole see sõlmitud pikema aja peale.

Lepingu kaalumisel rahaasjanduse komisjonis, kuid vahepeal andis rahaasjanduse komisjon selle kaalumiseks väliskomisjoni. Väliskomisjon kiitis selle heaks, ja rahaasjanduse komisjon kiidab ka heaks ja paneb Riigikogule ette vastuvõtmiseks.

Rahaasjanduse komisjoni nimel teen ettepaneku, seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu I lugemisel vastu võetud.

15. M. Adamson'i erakorraline teadaanne Valga politsei teguviisi kohta ja läbirääkimised sel puhul.

M. Adamson (stp) (erak. tead.): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Meil on alati armastatud rääkida ülidemokraatlikkusest, isikuvabadusest ja selle austamisest, seda on alati siit kõnetoolilt kinnitada püütud.

Eesti vabariigi põhiseaduse § 8. on öeldud: „Isikupuutumatus on Eestis kindlustatud.“

Kedagi ei või jälgida muidu kui seadustes ettenähtud juhtumistel ja korras.

Välja arvatud kuriteolt tabamisel, ei või kedagi vangistada või kitsendada isikulises vabaduses muidu kui kohtuvõimude otsusel...“

Sellesama põhiseaduse § 17. lausub: „Liikumine ja elukoha muutmine on Eestis vaba. Selles vabaduses ei või kitsendada ega takistada kedagi muidu kui kohtuvõimude poolt.“

Kuidas neid seadusi tegelikult austatakse, täidetakse, olen omal nahal tunda saanud. Nende kodanikkude põhiõiguste peale vilistatakse praegugi. See õngi, mis mind täna sundis erakorraliseks teadaandeks sõna võtma. Nimelt on lugu järgmine: Läänud esmaspäeval, 30. aprillil Tartust välja sõites, et olla 1. mail Antslas, kuhu mind kõnelema palutud, ning jõudes Valga jaama, jäin ootama Võru poole minevat rongi. Kõndides rahva seas ilmub äkki minu juurde Valga raudtee politseikomissar ja lausub väga lihtsalt: tulge minuga kaasa! Oma imestuses küsisin, kas ikka tõesti mina? Komissar kinnitas oma endist ütelist. Ma arvasin, et võib olla on tõesti midagi erakorralist juhtunud, võib ka olla, on kodus mingi õnnetus juhtunud. Küsisin komissari käest, mis siis seal lahti on? Mille peale see aga vaikimisega vastas. Jõudnud jaoskonda võtab mind vastu keegi erariides isik, kelles ära tunnen Valga poliitilise polit-

sei komissari härra Uue. Härra komissar Uus esitas ka sellekohase kutsetunnistuse. Küsides, kas ma olen Adamson Tartust, kinnitasin, et mina see olen. „Teie olete Tartu töölisühisuste liidu esimees?“ Vastasin, et „kahjuks“ ei ole. Olen aga sama Tartu töölisühisuste kesknõukogu esimees olnud, millest hulk aega tagasi. Usutati, et kas ikka ei ole? Taheti vist heameelega ikkagi näha, et mina see oleksin. Kinnitasin oma endist ütelust, et ma seda ei ole. Sellepeale teatas härra komissar Uus, et temal sarnane korraldus Tartust tehtud olla ja nimelt teatatud seal, et Tartu töölisühisuste liidu esimees sõitvat Valgast läbi. Mis siis muud kui kinni! Komissar tegi ettepaneku, et kas mina ei sooviks Tartu asjus vähe rohkem rääkida, sest tema tundvat Tartu asju vähe.—Nähtavasti halvad ametnikud!—Lõpuks ettepanek, et kas mina ei sooviks enesest vähe rohkem rääkida — kes, mis ja kuidas. Et ma enesel mingit kuritegu ei teadnud olevat, siis loomulikult ei olnud minul miskit vastata, vaid Riigikogu liikme kaardi ettenäitamisega tegin kindlaks enese isiku. Vabandati, olla eksitus! Eks ole kena eksitus! Sulle loetakse kõik ette, nimi, kust pärit, et enne esimees olnud j.n.e. Ja lõpuks, kuidas tuldi hulga rahva sekka just otseteed minu juurde, küsimata kes ma olen? Ka oli teada kuhu ma sõidan, sest härra Uus ütles, et sõidan Valgast läbi — üsna õige. Vabandamine eksitusega on niisama mõttetu kui võimatu. Olen sunnitud sarnase vägivaldla vastu ja põhiseadusega kindlustatud kodaniku põhiõiguste ja eriti Riigikogu liikme ning Riigikogu enese prestiihi mõttes avaldama kõige valjemat protesti, sest eriti haavav on see, kui hulga rahva sekka ilmub politsei, käsutades sind kui kurjategijat enesega kaasa tulema. Veel tähtsam selles loos aga on asjaolu, et emba-kumba, kas nüüd mind või Tartu töölisühisuste liidu esimeest jälgitakse. See isik on ka paljudele meie rühma liikmetele tuntud. Siin on mul õigus küsida, missuguse õigusega seda tehakse? Missuguse õigusega on Tartu töölisühisuste liidu esimehel ära määratud raadius, kus ta elama peab ja kus mitte? Valka ega Valgast läbi sõita ta ei tohi, siis on kohe politsei kannul, kui ta juhtub Tartust oma jalga välja tõstma. Mingisugust korraldust, vähemalt avalikult selleks tehtud ei ole. Illegaalselt on see aga nähtavasti siiski kindlaks määratud, millega seda muidu seletada. Igal kodanikul on õigus nõuda, et ta õigused jalule seataks. Kui see aga käis minu kohta, siis on minul õigus nõuda, et asi ligema uurimise alla võetaks. Oleks loomulik, kui härra siseminister tuleks ja siit seletaks, kuidas asi tõepoolest on? Kas on minu või Tartu

töölisühisuste liidu esimehe kohta põhiseaduse §§ 8—17 põhjal nõutud korraldust kohtuvõimude poolt tehtud või mitte? Kui ei, siis mis mõtleb siseminister ette võtta, et sarnaseid seaduserikkumisi temale alluvas ametkonnas kõrvaldada. Kodanikkude põhiõiguste jalgade alla tallamine ja Riigikogu prestiihi mõttes on sarnane talitamine lubamata.

Siseminister J. Hünerson: Ma teen ettepaneku, erakorralise teadaande puhul avada läbirääkimised.

Juhataja M. Martna: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Siseminister J. Hünerson: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Siin härra rkl. Adamson'i erakorralise teadaande puhul oleks mul järgmist teatada.

Kuidas see kokkupuutumine politseiga lugupeetud rkl. Adamson'il Valgas olnud, selle kohta ei ole mul praegu veel üksikasjalikke andmeid käepärast. Aga mul ei ole igitahes kõige vähematki põhjust kahelda, et see jutuajamine, mis härra rkl. Adamson'il politseiametnikkudega seal olnud, just nõnda sündis, nagu siin kujutatud. Sellepärast, võttes faktina seda läbirääkimist, tahaksin tähendada, et kogu sellest läbirääkimisest midagi muud ei selgu, kui et politsei on pööranud härra Riigikogu liikme poole ja püüdnud selgeks teha tema isikut. Nähtavasti ei tundnud politseinikud härra Adamson'i isiklikult. (Vahelhüüded pahemalt poolt.) Teatavad tundemärgid olid, aga kindlat selgust ei olnud. (Vahelhüüde pahemalt poolt: Tartust tehti korraldus.) Neid üksikasju ma ei tunne praegusel silmapilgul. Ainult fakt on, et Riigikogu liige on palutud politsei juurde, et isikut kindlaks teha ja sealjuures on veel teisi küsimisi ette pandud. Selle järele on härra Riigikogu liige jälle võinud oma teed minna. Nõnda siis isenesest selles faktis, et politsei ühel või teisel korral sarnasesse seisukorda satub, kus ta kodaniku isiku peab kindlaks tegema, ei peaks kodanikud nägema mingisugust jälgimist ega haavavat ülesastumist. Ka lugupeetud Riigikogu liikmed ei peaks selle üle pahandama kui ühel või teisel korral politsei nende isiku kindlaks teeb. Ma ütlen, seda juhtub ka politseinikkudel, kui nad ära ei tunne oma otsekohest juhti või ülemat, et peavad nende isiku kindlaks tegema.

Küll on minule ette kantud selle juhtumise puhul üks põhjus, mis kohalikku politseid on sundinud lugupeetud rkl. härra Adamson'i poole pöörama ja ta isikut kindlaks tegema. Nimelt ei ole politseil sugugi tähtis härra Adamson ja tema isik, vaid keegi teine isik, kellega härra Adamson'il on kokkupuutumine olnud; politseil on põhjust seda teist isikut silmas pidada ja tähele panna ka neid inimesi, kellega see teine isik kokku puutub. Vaadake, selles on küsimuse seletus, selles seisab fakt. Ma ei taha öelda, et härra Adamson teadlik oleks sellest teisest isikust või tema kvaliteedist. (M. A d a m s o n, stp: A g a k o r r a l d u s!) Ma ütlen, sel juhtumisel võib olla lugupeetud Riigikogu liige ei teadnud, kes see teine isik oli ja mispärast politseil tarvis teda silmas pidada, nii et see juhtumine on teise isiku pärast olnud ja võib olla, et on ka veel mõne kolmanda kodaniku isik selle asja pärast kindlaks tehtud.

Meie peaksime selles asjas nägema igapäevast ja harilikku politsei kohusetäitmist, aga mitte kuidagiviisi mingisugust erilist, sihilikku tagakiusamist või jälgimist. Minu teadmise järgi on politseinikud eriliselt vabandanud rkl. härra Adamson'i ees, kui on selgunud, et nad on asjatult tülitanud Riigikogu liiget. Vabandan, kui politsei vastutav juht, et niisugune juhtumine on tulnud, aga tõepoolest, riigi heakorra ja julgeoleku kindlustamiseks ei saanud politsei siin teisiti talitada. Palun selles vahejuhtumises mingisugust pahaandavat jälgimist ega tagakiusamist, eriti Riigikogu liikmete vastu, mitte näha.

J. Piiskar (stp): Mulle tundub imeilikuna, et politseivõimud hakkavad sarnasel teel kindlaks tegema Riigikogu liikme isikut. Minu arvates oleks küllalt olnud sellest, et tulla Riigikogu liikme juurde ja küsida, kes ta on. Kui tarvis, oleks võidud nõuda ta isikutunnistust, mis igal Riigikogu liikmel... (O. G u s t a v s o n'i, stp v a h e l h ü ü e.)

Juhataja M. Martna: Rkl. Gustavson, praegu on sõna rkl. Piiskar'il.

J. Piiskar (stp): ...käepärast peab olema eriti kui ta sõidul on. Ja oleks kohe võidud kindlaks teha, kellega tegemist on. Seda aga ei ole tehtud. Siin peab olema miskisugune teine põhjus. Mis mind sõna võtma sundis, oli see, et härra siseminister oma vastuses ütles otsekohe, et rkl. Adamson'i ei tahetud silmas pidada, vaid seda, kellega rkl. Adamson ühenduses olnud. Härra siseminister, mis tähendab see salapärane avaldus? Ma paluksin seda otsekohe ette tuua. Kui kellegi

Riigikogu liikme kohta kahtlus tõuseb, siis öeldagu avalikult, et kahtlustatakse teda, et tal on ühendus niisuguste inimestega, keda meie jälgime ja silmas peame. Ma tahaksin loota, et härra siseminister nii otsekohe on, et avalik on, et ta, kui ta kord on tõstnud sarnase tõsise süüdistuse, ütleks, mis selle süüdistuse taga on.

Siseminister J. Hünerson: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Härra Piiskar võtab üles küsimuse teiselt seisukohalt. Tema arvates on see Riigikogu liikmele ja igale teisele kodanikule haavav, kui ta kokku puutuma peab isikutega, kelle üle politsei valvet peab. Mina ütlen, iga kodanik võib tunda ja kokku puutuda niisuguste isikutega. Päris võõras inimene võib pöörata kellegi poole, ja ma ei ole sugugi kindlustatud, et minu poole iga silmapilk juhtuvas kohas keegi inimene ei pöördu, kelle kohta politseil on huvi... (V a h e l h ü ü e.)... ta võib politseile tundud olla, võib olla inimene, kes kas kriminaalsete või poliitiliste tegude pärast politseile tähtis on.

Mis sellesse jutuajamisse puutub, siis kuulsin seda täna esimest korda ja mul ei olnud see enne teada. Nõnda siis palun ka härra Piiskar'it arvesse võtta, et selles ei pruugi kuidagi isik süüdi olla, kui temale on politsei oma tähelepanu pööranud. Nõnda ei ole siin minu poolt mingisugust kahtlustust olnud ega ei ole, ja see on arusaadav, et niisugused asjad võivad täiesti juhuslikult sündida.

O. Gustavson (stp): Härra siseminister on katsunud käesolevat intsidenti valgustada kui vahejuhtumist, mis põhjeneb eksitusel. Mul on põhjust sellejuures kahelda. Riigikogu eelarve arutamise puhul on meie rühma esindajad niihästi eelarve-komisjonis kui ka Riigikogus tähelepanu juhtinud ebasoovitavatele nähtustele poliitilise politsei tegevuses. Neil puhkudel on poliitilise politsei juhataja härra Sooman tähendanud, et poliitilise politsei tegevus viimasel ajal oma korralikkuse ja põhjalikkuse suhtes enam midagi soovida ei jätvat.

Käesoleval korral paistab aga poliitilise politsei tegevus teistsuguses valguses. Paistab olevat väljaspool kahtlust, et on tehtud korraldus rkl. Adamson'i areteerimiseks, ma nimetan seda areteerimiseks... (Siseminister J. Hünerson: See on väga ränk sõna.)... sest rkl. Adamson viidi poliitilise politsei võimu abil keskööl politseijaoskonda. See korraldus tuli Tartust. Sealne poliitilise politsei juht härra Bachman on vist väga hästi

kursis, et rkl. Adamson on tõesti Riigikogu liige. Kui vastav korraldus Tartust Valka tehti, siis ei jäetud kahtlemata Valga poliitilist politseid ses suhtes informeerimata. Teiste sõnadega, Valga poliitilisel ja välispolitseil pidi olema teada, et siin on tegemist mitte „kellegagi“, vaid rkl. Adamson'iga. Sellest hoolimata võetakse Adamson kesköö ajal kinni ja viiakse politseisse. See areteerimise fakt loetakse niivõrt tähtsaks, et kutsutakse välja mitte harilik politsei, vaid Valga poliitilise politsei juht Uus. Ma ei ole kuulnud, härra siseminister, et teisi kodanikke oleks seesugustel puhkudel sarnase „lugupidamisega“ austatud. Mis näitab seegi? Aga näitab, et nii välis- kui poliitiline politsei olles teadlikud, et neil tegemist rkl. Adamson'iga, siiski julgesid ta hulga inimeste juuresolekul kinni võtta ja avalikult kahtlustada. Milles? Seda ei ole härra siseminister otsekohe öelnud. Ta tähendas vaid mõistaandvalt, Adamson olla olnud läbikäimises mingisuguste kahtlaste isikutega. Kui võtta Uue otsekohene avaldus, samuti härra siseministri kaudne viibe, siis ei lähe vist märgist mööda, kui oletame, et tähendatud isik, kellega Adamson on kokku puutunud, ei ole keegi muu, kui Tartu töölisühingute liidu esimees Offrill. Kui lugu nii on, siis peaks härra minister kohustatud olema tulema ja ütleva, milles Tartu töölisühingute liidu esimeest kahtlustatakse. Peaks ka näitama, et need kahtlustused sedavõrt kaaluvad on, et Tartu töölisühingute liidu esimehega läbikäimise eest areteeritakse Riigikogu liige. Kui need on poliitilise politsei oletused, siis arvan, et vaid oletustele ei tohiks järgneda sarnased konkreetseid sammud. Need diskrediteerivad poliitilist politseid. (Siseminister J. Hünerson: Need on Teie oletused, ja oletused ei diskrediteeri kedagi!)

Ka teiste rühmade poolt leitakse, et siin olevat tegemist lihtsa toiminguga, nagu neid igal sammul ja igapäev ette tulla. Ma esitaksin härra siseministrile järgmise küsimuse. Oletame, et härra kindral Soots oleks sõitnud oma tallu Viljandi lähedale, ja Viljandi raudteejaamas oleks tulnud kesköö ajal politsei ja kutsunud ta jaoskonda, et kindlaks teha härra Soots'i isikut. Kuidas oleksite Teie siis suhtunud sellesse instidendi? (Siseminister J. Hünerson: Mitte midagi ei oleks teinud!) Kas Teie ka siis oleksite öelnud, et siin on tegemist kõige igapäevasema nähtusega? Ma arvan, et mitte. See näitab mitte midagi muud kui seda, et on Riigikogu liikmeid, kellega võib talitada hoolimata, aga on teisi Riigikogu liikmeid, kellega peab käima ümber viisakalt ja korrekt-

selt. Tahaksin hoiatada sarnase kahe mõõdupuuga mõõtmise eest härra siseministrit kui politsei juhti. (Siseminister J. Hünerson: Ärge olge ülekohtune!) Ma ei taha olla ülekohtune, aga ma ei saa ka surnuks vaikida tõsiasi.

Arvan, et käesolev juhtumine on sarnane, mis ei lase end põhjendada ja mis tuleb hukka mõista. Härra siseminister on oma kahetsust käesoleva juhtumise puhul avaldanud, ja mina tahaksin sellest järeldada vaid seda, et niihästi poliitilist kui välispolitseid hoiatataks, et edaspidi enam aset ei leiaks sarnased juhtumised Riigikogu liikmetega.

H. Martinson (tp): Härra siseminister on kahetsust avaldanud, et niisugune juhtumine on ette tulnud Riigikogu liikmega. Mis aga siis oleks tehtud, kui sarnane lugu oleks juhtunud hariliku inimesega? Härra siseministri seletuse järgi ei ole olnud rkl. Adamson see, keda jälgiti, vaid keegi kolmas isik, kelle üle on tahetud rkl. Adamson'i käest saada teateid. Mind huvitab küsimus, mis ajast saadik on sarnane kord maksev, et tunnistajaid, kelle käest mõne isiku üle teateid tahetakse saada, reisil kinni peetakse ja politseisse tassitakse. Kas seda küsimust tõesti harilikus korras ei saadud õiendada ja tunnistajat ta kodus üles otsida? (L. Johanson, stp: Ei maksa „Postimeest“ alati uskuda, mis ta kirjutab!)

16. Tempelmaksu seadus — II lugemisel. Tempelmaksu seaduse komisjoni aruandja **V. Hasselblatt**. (Tekst III Rk. selblatt. pr. pr. lisades, Juhataja **M. Martna**: Ma teatan, et käesoleva seaduseelnõu II ja III lugemisel jääb ära paragrahvide teksti ettekandmine.)

Pealkiri ja § 1 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 2.)

Rahaminister A. Teetsov: Teen ettepaneku, § 2. p. 1-a täiendada pärast sõna „olevate“ sõnadega „või Eestisse saadetud“, nii et p. „a“ redaktsioon oleks: „a) nii palju kui nad käivad Eestis olevate või Eestisse saadetud objektide kohta;“.

Aruandja V. Hasselblatt: Selle ettepanekuga arvan mina komisjoni nimel ühineda võida.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 2 ühes parandusega vastu võetud.

§ 3 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 4.)

V. Hasselblatt (sks): § 4. on ära tähendatud need dokumendid, mis tempelmaksust vabastatud on, ja selle paragrahvi põhjal on rahaministeeriumi juures üksikute ministeeriumide esindajate nõupidamine olnud, et see paragrahv kokkukõlastada praegusel ajal maksvate seadustega. Seal tuli ilmsiks, et näiteks maapanga kirjavahetus on siit välja jäetud, ja et siin veel konsulaarmaksude kohta tulevad täiendused sisse võtta, nii et ma teen ettepaneku, § 4. p. 8 täiendada teises reas pärast sõna „kutsumise“ sõnadega „või astumise“ ja viimases reas kustutada sõna „ning“ ja selle asemele võtta sõnad „samuti igasuguse“.

See on paragrahv, mis puudutab väeteenistust, ja kus mitte ainult väeteenistusse kutsumise, vaid ka väeteenistusse astumise palvekirjad peaksid vabad olema.

Siis seaduse § 4. p. 9 täiendada lausega: „või mis konsulaartariifis konsulaarmaksust vabaks loetletud“, nii et § 4 p. 9 tekst oleks: „9. Dokumendid, mis konsulaarmaksuga maksustatud, või mis konsulaartariifis konsulaarmaksust vabaks loetletud“.

Sama paragrahvi p. 13 täiendada sõnadega: „Maa- ja“, nii et selle punkti tekst oleks: „Maa- ja pikalaenu pankadele esitatud palved ja kõik nende tegevusse puutuv kirjavahetus.“

See on maapanga põhikirjas juba ette nähtud.

Siis tuleks see paragrahv täiendada uue punktiga, mis täiesti kokkukõlas on komisjoni soovidega, nimelt p. 17: „17. Kõik maksva hoolekande seaduse alusel tehtavad paberid ja dokumendid.“ ja praegune p. 17 võtta p. 18-na.

Tempelmaksu seaduse komisjon on katsunud üksikasjalikult kõik hoolekande alal tehtavad dokumendid üles lugeda, aga hoolekandeministeeriumi esindaja tegi selgeks, et siiski terve rida dokumente on välja jäetud. Nii et arvati, et kõige otstarbekohasem on, kui ühe hoobiga ära tähendatakse, et kõik Hoolekande seaduse alusel antud ja saadavad ametlikud paberid ja dokumendid tempelmaksu alla ei käi. Teen ettepaneku, need parandused vastu võtta.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega

on parandused vastu võetud. Panen hääletamisele § 4 ühes vastuvõetud parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 4 ühes parandustega vastu võetud.

§ 5 ja § 6 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 7.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, § 7. p. 2-d täiendada pärast sõna „varustatult“ järgmiste sõnadega: „või muul teel tõendatama“, nii et p. 2-d redaktsioon oleks: „d) igal täiendaval tempelmaksmisel peab lepingu aktil märgitama, maksumaksja poole allkirjaga varustatult, või muul teel tõendatama, missugusel määral lepingut täidetud (teostatud) kuni viimase täiendava tempelmaksmise päevani“.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on parandus vastu võetud. Panen § 7. ühes parandusega hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 7 ühes parandusega vastu võetud.

§ 8 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 9.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, § 9. p. 2 alates teisest reast sõnaga „proportsionaalselt“ kustutada järgmised sõnad: „proportsionaalselt tempelmakstud eksemplar; ei ole dokument tempelmakstud, siis“, nii et § 9. p. 2 redaktsioon oleks: „2. Kui dokumendis tähendamata, missugune eksemplar tunnustatud peaksemplariks või algkirjaks, loetakse selleks see eksemplar, mis isiku käes, kes dokumendi järgi raha saab, või kellel õigus on kõige suurema summa saamiseks, kui rahasaajaid mitu,“.

Juhataja **M. Martna**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on parandus vastu võetud. Panen hääletamisele § 9 ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 9 ühes parandusega vastu võetud.

§ 10 ja § 11 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 12.)

Rahaminister A. Teetsov: Teen ettepaneku, § 12 p. 1 vastuvõetavaks tunnustada, nagu see variandina on esitatud järgmises redaktsioonis: „Riigi- ja omavalitsuse asutused ja ettevõtted, välja arvatud § 1. p. 3. ettenähtud juhtumised, kus omavalitsuse asutused on kohustatud tempelmaksu maksuma ja riiklikud eripõhikirjade alusel tegutsevad ettevõtted, niipalju kui need ei ole ellu kutsutud riikliku monopoli teostamiseks“. (O. Gustavson, stp: Millega see on põhjendatud?)

Aruandja V. Hasselblatt: Aruandjana on mul au Vabariigi Valitsuse ettepaneku kohta seletada, et see ettepanek on nii kui nii tempelmaksu alamkomisjoni poolt variandina esitatud. Esimese variandi järgi on tempelmaksust vabad kõik riigi- ja omavalitsuse asutused, teise variandi järgi aga ei ole vabastatud need, kes töötavad eripõhikirja alusel ja ei ole ellu kutsutud riikliku monopoli teostamiseks. Vabariigi Valitsus on teise variandiga ühinenud. Minul kui aruandjal on kaitsta mõlemad variandid.

Mul on veel ette panna järgmised redaktsioonilised parandused: § 12-da pealkiri „Tempelmaksustamisele ei kuulu“ kustutada ja selle asemele võtta: „Tempelmaksu maksimist on vabastatud.“

Siis § 12. p. 2. täiendada sõnadega: „ja avalikud raamatukogud“, nii et punkt 2. tekst oleks: „Avalikud koolid ja avalikud raamatukogud“.

Ja siis p. 3 täiendada pärast sõna „heategeva“ sõnaga „hoolekandelise“.

Sest sellest ajast peale, kus meil üldine Hoolekande seadus olemas, ei ole see mõiste „heategeva“ nii täpne, kui „hoolekandelise“. Ja sellepärast oleks hea, kui siin sisse võetaks sõna „hoolekandelise“. Ma arvan, et kõik need ettepanekud on redaktsioonilised.

O. Gustavson (stp): Käesolevas paranduses on väljendatud põhimõttelikult õige suure tähtsusega seisukoht. Kui aruandja ning Vabariigi Valitsus niisuguseid suure ulatusega ettepanekuid teevad, siis peaksid nad Riigikogus neid põhimõtteid ja ettepanekuid kaitsma. Komisjonis arutati seda küsimust, ning komisjon asus seisukohale, et riigi- ja omavalitsuse ettevõtted peaksid olema tempelmaksust vabastatud, sest ei ole mingisugust mõtet ühe riigiasutuse kassast summasid võtta ja panna teise asutuse kassasse. Uue põhimõtte kaitsjad toovad ette, et ei tohi riigi- ja omavalitsuse ettevõtteid soodustada eraettevõtete ees. Täheandab, see on programmi küsimus.

Kui Vabariigi Valitsus asub seisukohal, et riigi- ja omavalitsuse ettevõtted peavad käima tempelmaksu alla, siis tähendab see tähendatud ettevõtetele raskuste tegemist, sõjakäigu algust riigi- ja omavalitsuse ettevõtete vastu. Seda esiteks.

Teiseks kardam, et kui need muudatused vastu võetakse, siis vastollu satume nende paragrahvidega, mis komisjonis ümber töötatud. Komisjonis olime sunnitud tihti küsima, kas üks või teine paragrahv sobib esimese variandiga ning vastavalt sellele konstrueeriti mitmed paragrahvid teisiti. Nii et kui tehtud ettepanekud vastu võetakse, oleks paratamatuks tagajärjeks, et käesolev paragrahv satub vastollu teiste parandatud paragrahvidega.

V. Hasselblatt (sks): Ma ei taha uuendada neid vaidlusi, mis olid härra Gustavson'i ja minu vahel komisjonis. Kui riik kutsub ellu majanduslikud ettevõtted mitte monopoli teostamiseks vaid selleks, et majanduselus harilikul alusel, konkureerida soodsamatel tingimustel eraettevõtetega, siis ei ole põhjust, et sarnased ettevõtted tempelmaksust vabastataks. Sellelt aluselt välja minnes on maapanga kui ka pikalaenu panga põhikirjas ette nähtud, et kõik vekslid ja varanduslikud aktid käivad tempelmaksu alla ja vaba on ainult harilik kirjavahetus selle ametasutusega. Niipea kui maapangas vekslid diskonteeritakse või muud varanduslikud toimingud tehakse, käivad nad tempelmaksu alla. Mispärast see nii on? Sellepärast et need pangad on majanduslikud tegurid teiste rahaasutuste seas, kuigi neil ametlik iseloom. Need parandused, mida valitsus kui ka mina aruandjana toetame, ei ole sugugi vastolus paragrahvidega, mille peale tähendas härra Gustavson.

Juhataja M. Martna: Rahaministri ettepaneku hääletamisel otsustatakse ühtlasi § 12. p. 1. leiduv variant. Asun rahaministri ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Asun aruandja ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Asun § 12. hääletamisele ühes vastuvõetud parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 12 ühes parandustega vastu võetud.

§ 13 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 14.)

Rahaminister A. Teetsov: Teen ettepaneku, § 14. p. 2-d välja jätta teisest reast sõnad „korraldusel või“.

Aruandja V. Hasselblatt (lõpüsõna): Aruandjana arvan võimalikuks selle ettepanekuga ühineda, sest ta siht on järgmine: on raske üksikutel juhtumistel selgitada, kelle korraldusel on dokument siia saadetud. See moment kui ebatäpne võiks välja langeda. Tähtis ja mõõduandev on asjaolu, kellel on õiguslik huvi dokumendi alal.

Juhataja M. Martna: Panen hääletamisele § 14. ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 14 vastu võetud.

§§ 15—18 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 19.)

Rahaminister A. Teetsov: Teen ettepaneku, § 19. pkt. 1. kolmas lõige muuta nii, et eeskätt vastutavad ühingud, seltsid ja asutused ning nende maksujõuetuse korral eestseisuse või juhatuse liikmed: „Kui seadus on rikutud ühingute, seltside ja asutuste poolt, tulevad trahvid määrata ühingutele, seltsidele või sihtvarandustele, nende maksujõuetusel aga eestseisuse või juhatusliikmetele, ei ole ühingul või seltsil eestseisust, siis ühingu või seltsi liikmetele, usaldusühingute juures aga täisõiguslikkudele osanikkudele. Kümnekordne trahv määratakse kõigile liikmetele kokku, mitte aga igale liikmele eraldi. Trahvitud vastutavad solidaarselt.“

Aruandja V. Hasselblatt (lõpüsõna): Seda seisukohta, mida Vabariigi Valitsus käesoleva ettepanekuga kaitseb, kaitsti ka mõne tempelmaksu komisjoni liikme poolt. See seisukoht jäi komisjonis vähemusse ja komisjon leidis, et siiski tuleb juhatuse vastutavaks teha. Teised, kes asuvad sellel seisukohal, nagu Vabariigi Valitsus, arvavad, et juhatuse liikmed peaksid ainult täiendavalt vastutama. Kui juhatuse liikmed kõigiti vastutavad peaksid olema, oleks raske tegelikult juhatuse liikmeid leida. Kuigi neid leitakse, on juhatuse liikmetel ikkagi võimalus sõlmida seltsiga lepingu selleks, et maksmise puhul vastutaks selts. Aga komisjoni nimel ettepanekuga ühineda ma ei saa.

Juhataja M. Martna: Asun rahaministri ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Poolt on 19 häält, vastu 15 häält, seega on ettepanek vastu võetud. Panen hääletamisele § 19 ühes vastuvõetud täiendusega. (Hääletatakse.) § 19 ühes täiendusega on nähtava enamusega vastu võetud.

§§ 20—25 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(§ 26.)

Rahaminister A. Teetsov: Teen ettepaneku, § 26. üldosa — „Rahaministri ülesandeks on“ täiendada sõnadega „õiguseks ja“, nii et selle osa redaktsioon oleks: „Rahaministri õiguseks ja ülesandeks on“. Siis võtta selle paragrahvi esimeseks punktiks järgmine uus punkt: „1. Esitada Vabariigi Valitsusele otsustamiseks tempelmaksu seaduse vastu eksimiste eest määratud trahvide vähendamise või sissenõudmise tähtaja pikendamise küsimusi, kui isikute raske majanduslik seisukord või erilised asjaolud selle kasuks räägivad“. Endised punktid 1, 2 ja 3 võtta 2., 3. ja 4. punktiks.

O. Gustavson (stp): Vaidlen härra rahaministri ettepaneku vastu kõigepealt vormilistel põhjustel. Üht sarnast suurt küsimust otsustada ainult kompetentsi kohta käivas paragrahvis on riskantne. Käesolevas paragrahvis ei ole loetletud muud kui rahaministri ülesanded. Nüüd tegi rahaminister uue ettepaneku, mida ei leidu isegi mitte Vabariigi Valitsuse algettepanekus. Ettepaneku järgi oleks Vabariigi Valitsus õigustatud otsustama tempelmaksu seaduse vastu eksimiste eest määratud trahvide vähendamise või sissenõudmise tähtaja pikendamise küsimusi, kui isikute raske majanduslik seisukord või erilised asjaolud selle kasuks räägivad. Teiste sõnadega — antakse rahaministrile kätte võimalus igal ajal annulleerida maksuvalitsuse ja kohtu poolt määratud trahve. Selles ettepanekus puudub tähtaeg, kui kauaks võib pikendada sissenõudmise tähtaega. Kui rahaminister tahab oma õigust kasutada kas või 50 või 100 aasta piiris, siis ei ole see talle keelatud. Miks trahve siis üldse määrata, kui teiselt poolt võtame võimaluse trahve sisse nõuda? Härra Juhkam raputab pead, aga ta peaks kuulma, mis rahaministeeriumi esindajad ise selle kohta kõnelevad. (M. Juhkam, tõer: Mis nad räägivad?) Nad kõnelevad seda, et nende töö osutub tihti peale lihtsalt sõelaga vee kandmiseks. Meil oli alles hiljuti rahaasjanduse komisjoni ühel kinnisel koosolekul kõne all üks pärl, kus rahaminister on oma erakorsete volitusi kasutanud tulumaksu sissenõudmise tähtaja pikendamiseks. Seal selgus enam kui huvitavaid asjaolusid, kuid kahjuks ei saa neid avalikul koosolekul ette kanda. Tegelik elu on näidanud, et sarnaste erakorsete volituste kasutamine ei sünni majanduseelu tervendamiseks ja seal kus see hädapärast tarvilik, vaid härrade Scheel'ide ja teiste temasarnaste enam-

soodustamiseks. Kui meie tõesti tahame, et rahaminister ka edaspidi võiks sarnaste kahtlaste kompromisside peale minna, siis võime selle paranduse vastu võtta. Aga isegi sel korral tuleks antavaid volitusi veidigi piirata pikendamise tähtaja ja vähendamise alammäära suhtes. Ei tohi anda sarnaseid piiramata volitusi, nagu neid nõuab rahaminister.

V. Hasselblatt (sks): Vabariigi Valitsuse käesoleval ettepanekul on üks külg väga sümpaatne, kuid teine ebasümpaatne. Sümpaatne külg ettepanekul on see, et võimalus jääb ilma süüta eksituste puhul trahvituid kokkuvarisemisest päästa. Seni on olnud juhtusid, kus väga suured trahvirahad langevad seltsidele ja vaatamata heade juristide energilisele tegevusele ei lähe korda näiteks 5-miljonilisest tempelmaksu trahvist lahti saada ja ettevõtte on purustatud. Teine ebasümpaatlik külg on aga, et lihtsalt konkureerima panna Vabariigi Valitsust kohtuasutustega, see ei ole õige. Siis peaks vähemalt kaks eeldust olema: esiteks, et need trahvid, mille kohta valitsus seisukohta võtab, oleksid igal juhtumisel seadusjõusse astunud, nii et kõik instantsid on läbi käidud, siis võiks valitsus nende kohta ligi otsustada; teine punkt on see, et peaks muidugi alla kriipsutama, et on ilmsiks tulnud just ekslikud, mitte tahtlikud seaduserik-kumised. Ma võtan näite: valitsus võiks nii tegutseda, kui kohtuotsuses, millega trahv määratud, tunnustatakse, et mittetahtlik eksitus on olnud, et isikul mingisugust tahtmist ei olnud tempelmaksust kõrvale põigelda. (M. J u h k a m i, t ö e r v a h e l h ü ü e.) Mina isiklikult teeksin täiendava ettepaneku valitsuse ettepaneku juurde § 26. kohta: pärast sõnu „eksimiste eest“ juurde lisada sõnad „seadusjõusse astunud otsusega“, et sellega kindlustada, et valitsus mitte varem, kui kõik kohtuastmed läbi käidud, hakkab asjale külge.

Vaheaeg kl. 12.10 min. — kl. 12.35 min.

Koosolekut juhatab abiesimees **R. Penno**.

Sekretäri kohal abisekretär **O. Liigand**.

17. Riigikogu järgmise koosoleku aja ja päevakorra määramine. Sekretär **M. J u h k a m** (korra kohta): Riigikogu juhatause ülesandel teen ettepaneku, pidada Riigikogu järgmine koosolek reedel, 4. mail kell

5 p. l. (Päevakord prot. nr. 153/6.)

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

18. Tempelmak- su seadus — II Teetsov: Minu ettepanek, § 26. täiendada (Punkt 16. järg.) uue punktiga, on rkl. Gustavson'i poolt vastuseismit leidnud. Pean tähendama, et praegu on niisugune õigus rahaministril olemas ja see õigus osutub väga otstarbekohaseks ning mitte nii, nagu härra Gustavson arvas, et seda õigust tarvitatakse kurjasti.

Selle kohta, mida härra Gustavson ette tõi, et ma ei olla tulumaksu pikendamise asjus küllalt otstarbekohaselt talitanud, pean tähendama, et rahaministri poolt, niipalju kui mul teada, ei ole ühtki korraldust tehtud. Pean tähendama, et mul oli hiljuti üks kiri ees, kus tulumaksu peakomitee kirjutab rahaministrile, et rahaministril ei olla õigust tulumaksu asjus ligi rääkida, vaid see õigus on seaduse järgi ainult peakomiteel. Nii et see näitab, et seda ei saa siia juurde tuua.

Mis puutub tempelmaksu asjasse, siis see parandus-punkt, mis juurde oleme võtnud, selle algatus on tulnud kohturingkonna poolt, eesotsas Riigikohtu esimehe poolt. Nad ütlevad, et kui seda ventiili ei ole, võivad suured raskused tekkida üksikute isikute juures, mis ühtki lahendust ei või leida. Ma olen näinud oma praktikast, et niisugune korrektiiv peab olema. Et seda kartust ära hoida, et rahaminister omapead midagi teeks, siis võttis valitsus redaktsiooni niiviisi, et rahaminister esitab ainult Vabariigi Valitsusele. Raske on ette kujutada, et Vabariigi Valitsus midagi teeks, mis otstarbekohane ei oleks. (O. Gustavson, stp: Aga kõrtsivõlgade mahakustutamine?) Minule ei ole midagi teada, mis on maha kustutatud. (Välisminister H. Rebane: Eelarve korras.— O. Gustavson'i, stp vahelhüüe.) Ma katsun järele mõelda ja siis vastan. (O. Gustavson, stp: ... et see on riigi saladus. On kustutatud, aga kellel, ei ole öeldud.) See on päris teine küsimus, seda meie praegu ei aruta.

Nii et valitsuse seisukoht on riigitegelaste seisukoht. On päris selge, et niisugune korrektiiv peab olema ja see on asjale ainult kasuks.

O. Gustavson (stp): Tööerakonna rühmast avaldati vahelhüüetega arvamus, see olla loomulik, kui valitsusele sarnased erakorralised volitused antakse amnestia võimaldamiseks tempelmaksu seaduse rikkujatele. Teatavasti tahtis rahaminister 24. veebruariks, s. o. 10. aasta juubeliks ka ühe sarnase amnestia anda. Ajalehed kirjutasiid sellest avalikult, kuid üldine seltskonna arvamine asus sellele

kavatsusele seevõrra risti vastu, et rahaminister ei riskinud tulla oma ettepanekuga. Härra Juhkani partei häälekandja mõistis ühes teistega samuti hukka selle kavatsuse. Üks „Vaba Maa“ peatoimetaja leidis, seda ettepanekut olla väga raske kaitsta. Siis oli see väga raske, aga nüüd leitakse olevat enam kui loomulik säärase amnestia andmise võimaldamine. Ma ei tea, mis siis vahepeal õieti muutunud on.

Meil oli juhus alles eelmisel Riigikogu koosolekul kuulata härra Pätsi etteheiteid, et meil tahetavat kohtukompetentsi tungida, tehtud kohtuotsuseid seadusega annuleerida. Aga siin leitakse äkki olevat väga loomulik, kui Vabariigi Valitsusele niisugune kohtuotsuste tegelik tühistamine võimaldatakse. On imelik, et niipea, kui parema tiiva poolt kõrgekskiidetud põhimõtete juurest asutakse konkreetsete asjade juurde, mis kasulikud samale paremale tiivale, siis neist kõrgekskiidetud põhimõtetest enam midagi järele ei jää. Käesolev ettepanek tingib peale muu selle hädaohu, et see justkui meelitab kodanikke tempelmaksu seaduse rikumisele. Kui on tegemist suurte summadega, siis püütakse tempelmaksust kõrvale hiilida, lootuses: võib olla jääb seaduserikkumine täitsa ilmsiks tulemata, aga kui see ilmsiks tulebki, küll siis Vabariigi Valitsus amnestia annab. Edasi, motiivid, millistel sünnib säärane amnestia andmine, võivad olla väga ebaobjektiivsed. Ma ei tahaks öelda, et Vabariigi Valitsus igakord ebaõigelt talitaks. Kuid on selge, et ei ole garantiid, kus juhtumised võivad tulla, kus tempeltrahvi vähendamise tingivad mitte objektiivsed kaalutlused, vaid igasugused subjektiivsed onupojalikud suhtumised valitsusse. Vabariigi Valitsuse praktika pakub meile sarnaseid näiteid küllalt. Ma nimetasin vahelhüüdes kõrtsivõlgade katmist. Härra rahaminister vastas, ta ei olevat sellest midagi kuulnud. Ma tuletaksin härra rahaministrile sel puhul meelde ühe meie rühma esitatud küsimise, milles pärisime, kas vastavad tõele kuuldused, et on kustutatud mõnele isikule miljonilised võlad. Härra minister vastas, et on kustutatud, kuid kelle, see olla saladus. See näitab, et kord, mis Vabariigi Valitsus otsustab, ei paku kindlustust selleks, et seda tempeltrahvide vähendamise või sissenõudmise tähtaja pikendamise õigust erapooletult käsitataks.

Vaidlen vastu tehtud ettepanekule, seda enam, et esialgses valitsuse ettepanekus sarnast õigust rahaministrile ei olnud ette nähtud.

Juhataja **R. Penno**: Hääletamisele tuleb rkl. Hasselblatti täiendav ettepanek Vabariigi Valitsuse ettepaneku juurde. (Hääletatakse.) Poolt on 14 häält, vastu — 8, seega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb raha-

ministri ettepanek ühes täiendusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Asun § 26 hääletamisele ühes parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 26 vastu võetud.

(§ 27.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: § 27. p. 6. on ette nähtud, et seadus hakkab maksma 1. aprillist 1928. a. Teen ettepaneku, vastu võtta § 27. p. 6. järgmisel kujul: „6. Käesolev seadus hakkab maksma 1. juulist 1928. a.“.

O. Gustavson (stp): Käesolev paragrahv näeb peale muu ette, et kaotavad maksu ühe teistes seadustes ettenähtud tempelmaksust vabastamised, mis käesolevas seaduses nimetamata. Peale selle kui tempelmaksu seadus vastavas erikomisjonis vastu võeti, on Riigikogu vastu võtnud Meremeeste kodu seaduse. Selles eriseaduses on ette nähtud tempelmaksust vabastamine. Mind huvitaks küsimus, kas härra aruandja võib vastata, kas käesoleva seaduse vastuvõtmisega see eriseaduse norm annulleeritakse või jääb see maksma.

Aruandja **V. Hasselblatt**: Meremeeste seaduses ettenähtud tempelmaksustamine tuleb tariifis vastavas kohas ette näha.

Juhataja **R. Penno**: Hääletamisele tuleb aruandja ettepanek. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb § 27 ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 27 vastu võetud.

(Tariifi nr. 1.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 1 all ettenähtud avaldused jagada tempelmaksustamise suhtes kahte liiki, nii nagu Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõus oli ette nähtud, ja maksumäärad nende pealt määrata 25 senti ja 50 senti poogna pealt, selleks täiendada tariifi nr. 1. pärast sõna „kohta“:

„A. rahukohtunikkude juures, rahukogudes, kui teise astme kohtutes, omavalitsuse asutustes ja nende ametnikkude juures

25 senti

B. teistes kohtuasutustes ja ametnikkude juures ning kõigis administratiivasutustes ja ametnikkude juures

50 senti

iga poogna pealt.“

Ma tähendan siia juurde, et tariifi nr.nr. 1, 10, 11 p. B, 11 p. C ja 12 all ettenähtud dokumentide (riigi- ja omavalitsuse asutustega ja nende ametnikkudega peetava kirjavahetuse) tempelmaksu määrad olid Vabariigi Valitsuse eelnõus ette nähtud 30 mk. igalt poognalt rahukohtunikkude juures, rahukogudes kui teiste astme kohtutes ja omavalitsuse asutustes ja nende ametnikkude juures, ja 60 mk. igalt poognalt teistes asutustes.

Riigikogu erikomisjon ühtlustas need maksumäärad 25 sendi peale kõigis asutustes. Seda ei saa aga õiglaseks pidada, sest see oleks üldkohtute praegu vastava tempelmaksu määra, 60 senti poogna pealt, alandamine 25 sendi peale põhjusetu. Ka oleks riigiasutustega peetava kirjavahetuse tempelmaks 25 senti poognalt liiga väikene.

Pean veel tähendama, et see sooviavaldus on kohtutegelaste poolt.

O. Gustavson (stp): Kui käesolevat tariifi võrrelda endisega, siis on selge, et kui mõne objekti pealt on eriti kõrgendatud tempelmaksu, siis eeskätt palvekirjadelt, avaldustelt j. n. e. Meil võetakse praegu palvekirjadelt 10 senti ja vastusega 20 senti. Härra rahaministri ettepaneku järgi tõuseks praeguselt 10—20 sendilt palvekirjade tempelmaks 50—100 sendile, see tähendab suureneks see tempelmaks tervelt 5 korda või 500%. Ma küsin, härra rahaminister, Teilt, kas on mõnelt teiselt tempelmaksu objektilt ka seevõrra suurendatud tempelmaksu määra? Mind paneb imestama, et need ringkonnad, kes just sellest tempelmaksu määrast huvitatud on, mitte midagi ei kaalu rahaministri kontos. Ma arvan, et ka nende keskel tekkiva põhjendatud pahameelega peaks arvestatama, vaatamata, et kaubandus-tööstuskoda selle suurima kõrgenduse sihilikult surnuks vaikib. Aga ega meil siis alles kaubandus-tööstuskojast peale ei hakka see kodanikkude ringkond, kes rahaministri silmis midagi kaalub. Need ringkonnad, keda puudutab palvekirjade tempelmaksu järsk tõstmine, on enam kui õigustatud tõstma nurinat.

Tänapäev on suur osa kodanikke olukorras, kus palvekirjad on muutunud sama vajalikuks nagu igapäevane leib. Iga väiksema asja pärast tuleb palvekirjaga pöörduda ühe või teise ministri poole. Meie valitsuse aparaat, eriti põllutööstusministeeriumi oma, on sarnane, kus mõnel juhul tuleb 10 isegi 20 korda palvekirjaga koputada ministri uksele, enne kui asi hakkab liikuma. Alles hiljuti käis minu juures mees, kellel on sekeldusi maatuiki pärast, mis kõigest 2 tiinu suur. Ta näitas mulle kõrge pahmaka kirju, mis ta on viie

aasta jooksul põllutööstusministeeriumiga vahetanud, aga siamaani tagajärjeta. Ja sarnaseid mehi on väga palju. Nüüd aga leitakse äkki, palvekirjadelt tulla tõsta tempelmaksu peale muu just sellepärast, et vähendada palvekirjade uputust. Öeldakse: tõstame maksu kõrgemaks, siis ei lähe kodanikud ministri uksele nii tihti palvekirjadega tulitama! See on küll kõige nõrgem väide, mida kõrgendatud tariifide põhjendamiseks tuuakse. Kodanik ei lähe naljapärast ministri uksele oma huvisid kaitsma. Ükski ei maksa naljapärast sada senti palvekirjade kirjutamise eest — häda ajab selleks.

On selge, siin tahetakse tariifimäära kõrgendada eeskätt selleks, et muudes osades oleks võimalik tariifi alandada. Väiksemate vendade koorem tehakse raskemaks, et suuremate sakste oma oleks kebjam.

Härra rahaminister näikse olevat veendunud: need hulgad, keda puudutab palvekirjade kõrgendatud tariif, kuigi palju ei kaalu. Tema tahab arvestada ainult kaubandus-tööstuskojaga, kelle soovidega mitteametlikult oleks skandaal. Ettepanek liigitab palvekirjad kahte liiki — üks liik kõrgem, teine odavam. Omavalitsuse asutused ja osa kohtuid on arvatud odavamate hulka, teised kõik kallimate sekka. Vahetegevmine tooks pealegi arusaamatusi praktilisel käsitamisel. Kodanikkude käes lähevad segi need kaks liiki ja tagajärg on see, et mitmed teenimatult langevad trahvi alla.

Kõigil neil põhjustel arvan ma, et on küll ja küll, kui tõstame käesoleva tariifimäära maksvalt 20 s. 50 sendile. Enam tõsta oleks lausa ülekohtu laiade kodanikuhulkade vastu.

V. Hasselblatt (sks): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Nüüd kus meie oleme jõudnud tariifi osa juurde, hakkavad vaidlused peale, kus kostavad sarnased sõnad: liiga kõrge, liiga palju, liiga madal j. n. e. Ja siin tuleks küsida, mis mõõdupuu meil võiks olla, et ühte tariifi paragrahvi madalaks leida, teist kõrgeks j. n. e. Selle küsimuse puhul olen mina teisel arvamusel kui eelkõneleja. Sellepärast võtsin sõna, et mina arvan, et ebaõige pilt on kujunenud Riigikogu liikmetele. Meie ei tohi unustada, et see vahe liht tempelmaksu ja proportsionaal tempelmaksu vahel on ikka suuremaks ja suuremaks läinud selle tõttu, et raha langemisega on liht tempelmaks väga väikseks jäänud, kuna aga proportsionaal tempelmaks püsib samal kõrgusel, nagu ta okupatsiooni ajal kindlaks määrati. Selle tõttu ei ole ei vanas Vene riigis ega ka teistes maades iialgi nii suurt vahet olnud selle liht ja proportsionaal tempelmaksu vahel. Mina olen põhimõttelikult härra Gustav-

son'iga nõus, et ülepea kodanikkudele tempelmaksu pealepanemine tuleks pehmen-dada. Põhiseaduses on ette nähtud, et iga kodanik on õigustatud riigiasutuste poole pöörama ja sealt vastust saama. Sellepärast ei peaks seda raskendama, vaid kergendama. Teisest küljest aga ei soovi valitsus ega tema seljataga seisvad rühmad fiskuse huvides loobuda nendest suurtest tuludest, mis tempelmaks annab. Neil põhjustel peab liht ja proportsionaal maksude vahel teatav vahe-kord olema. Kui ülepea seisame sellel seisukohal, et tahame tempelmaksust aastas 300 miljonit marka saada, tahame rohkem saada, kui võõrandatud maade eest renti makstakse, tahame kaks korda rohkem saada, kui telegrahv ja post tulu annab ... (M. J u h k a m, tõer: Aga miks me peame ja tahame nii palju saada?) Selle peale peab valit-sus vastama, see on valitsevate rühmade asi.

Rahaminister A. Teetsov: Rkl. Gustavson'i väidete kohta tahaksin tähendada seda, et selle parandusega ei ole tahetud mingi-sugust karistus-tempelmaksu peale panna, vaid see on üks samm normaalolude poole. On selge, et see 10 senti, mis siiaani oli, ei vasta ka kõige minimaalsematele registrat-sioonikuludele. Peab tähendama, et see ei ole nii, kui rkl. Gustavson arvab, et tuleb põl-lutööministeeriumile 10 kirja kirjutada, enne kui vastust saab. Võib ju olla, et neid nii-palju tuleb kirjutada, kuid nad kõik ei käi tempelmaksu alla. Tempelmaksu alla käib ainult esimene kiri, sest seadus näeb ette, et tempelmaksu alla käib palvekiri, kuid need kirjad, mis asjakäiku peavad kiirendama, tempelmaksu alla ei käi. Kuid loodame, et minis-teeriumid asju küllalt kiirelt ajavad, nii et niipalju kirjutada tarvis ei ole. On palju räägitud sellest, et palvekirjad tuleksid tempelmaksust vabastada, kuid siin pean tähend-dama, et suur hulk igasuguseid palvekirju, mis puutuvad vähemjõukaid ringkondi, näi-teks hoolekande alal, on tempelmaksust vabas-tatud. Nii et sellest küljest ei peaks asi nii raskeks muutuma.

V. Hasselblatt (sks) (fakt. märk.): Ma ei tahaks, et läbirääkimistest jääks niisugune mulje, nagu oleks liht tempelmaks kõrge, ja sellepärast tahaksin meelde tuletada, et Vene riigi ajal oli tempelmaksust vabastatud isikute ja asutuste liik palju väiksem, kui täna-päev käesoleva eelnõu järgi. Käesoleva eelnõu järgi on maksujõuetud inimesed ja ametnikud ning vaeses inimesed peaaegu igal juhtumisel tempelmaksust vabastatud. (O. Gustav-son, stp: Ainult siis, kui nad

vaesuse tunnistuse võtavad. Tänu Jumalale, ega meie koda-nikud kõik vaesuse tunnistust omale välja võtnud ei ole!) Sellel alal on käesolev eelnõu väga liberaalne. Härra Gustavson, Teie ettepanekud võeti ju tempelmaksu komisjonis vastu!

Tahaksin meelde tuletada, et Vene ajal liht tempelmaks ulatus 75 kopika, 1 rubla 25 kop. — 1 rubla 75 kop. peale. (M. J u h k a m, tõer: Aga mitu korda Vene ajal vähem palvekirju anti kui nüüd?) Ja vaadake, sinna ei saa mina midagi parata, et asjad nüüd niiviisi on kor-raldatud. Edasi tahaksin tähelepanu selle peale pöörata, et näiteks Riigikohtu esimees härra Parts soovib veel liht tempelmaksu tõsta, mis väga hästi laseb ennast kaitsta.

Proportsionaal tempelmaks oli Vene ajal palju väiksem, mõnel alal isegi 4 korda väiksem, kui käesolevas seaduses see ette nähtud. (Vahelhüüe: Näiteks?) Näiteks liikuva varanduse müümise ja ost-mise korral oli 1— $\frac{1}{2}$ %; ka aktsiaseltside asutamine oli Vene ajal 4 korda odavam kui praegu.

Üldiselt, kui võtame Vene „Ustav o gerb. sborah“, näeme, et praegune liht tempelmaks palju väiksem ja proportsionaalne tempelmaks suurem on. Selle vastu igatahes vaielda ei saa. (O. Gustavson, stp: Meie ei tohi seda vahepealset 10-aastast praktikat unustada.) See seisis selles, et 1918. aastast peale raha on oma väärtusest mõndagi kaotanud: 20 mar-gal oli siis hoopis teistsugusem väärtus, kui praegusel 20 margal. Kuid on ikkagi kindel, et see proportsionaalne tempelmaks ei ole väiksemaks muutunud.

Juhataja R. Penno: (Hääle-tatakse.) Rahaministri ettepaneku poolt on 20 häält, vastu 13 häält, seega on ettepanek vastu võetud. Panen hääletamisele tariifi nr. 1 ühes vastuvõetud muudatustega. (Hääletatakse.) Nähta-va enamusega on tariifi nr. 1 ühes parandustega vastu võe-tud.

Tariifi nr. 2 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 3.)

Aruandja V. Hasselblatt: Selles tariifis on ette nähtud, et ametnikkude ja kaitsevæeametnikkude palved puhkusele lask-mise ja puhkuse tähtaja pikenduse asjas kuu-luksid tempelmaksu alla. Ministeeriumi esin-

dajad on kõik ühinenud palvega, et need puhkusele laskmise ja puhkuse tähtaja pikendamise palved tempelmaksust vabastataks ja ma teen ettepaneku, seda tariifi nii muuta, et välja jätta sõnad „puhkuselelaskmise“ ja „puhkuse tähtaja pikenduse“ ning sama numbri erand täiendada pärast sõna „Esitised“ järgmiste sõnadega: „Esitised ametliku puhkuse asjus ja“, sellega soodustades palujaid.

Juhataja **R. Penno**: Panen hääletamisele aruandja ettepaneku. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Panen hääletamisele tariifi nr. 3 ühes vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 3 ühes parandusega vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 4—9 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 10.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: Tariifi nr. 10 tuleks täiendada erandid punktidega 21 ja 22 põllutöoministeeriumi soovil. Nimelt tuleksid vabastada tempelmaksust ka ametlike loomaarstide poolt loomade ja looma tooressaaduste kohta nende veo korral sissemaal väljaantavad tervistunnistused. Kui riik paneb maksuma niisuguse inspeksiooni, siis on arusaadav, et selle eest ei tuleks tempelmaksu võtta. Teiseks tuleksid p. 22. vabastada tempelmaksust veotähed ja väljaveoload, kui nad kuuluvad tempelmaksustatud müügilepingute või raiepiletite juurde. Ka siin on riikliku järelevalve ja inspeksiooniga tegemist ning selle eest ei tuleks ka tempelmaksu võtta.

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 10 täiendada pärast sõna „õiendused“:

„A. Rahukohtunikkude juures, rahukogudes, kui teise astme kohtutes, omavalitsuse asutustes ja nende ametnikkude juures	25 senti	} iga poogna pealt.“
B. Teistes kohtuasutustes ja nende ametnikkude juures ning kõigis administratiivasutustes ja nende ametnikkude juures	50 senti	

Juhataja **R. Penno**: Aruandjalt rkl. Hasselblatt'ilt on ettepanek, tariifi nr. 10.

erandid täiendada p. 21-ga järgmises redaktsioonis: „Ametlike loomaarstide poolt loomade ja looma tooressaaduste kohta nende veo korral sissemaal väljaantavad tervistunnistused,“ ja sama tariifi nr. 10 erandid täiendada p. 22-ga järgmises redaktsioonis: „Veotähed ja väljaveoload, kui nad kuuluvad tempelmaksustatud müügilepingute ehk raiepiletite juurde.“

Hääletamisele tuleb kõigepealt rahaministri ettepanek kokkukõlas varem vastuvõetud parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb aruandja ettepanek, täiendada erandid p. 21. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb aruandja ettepanek, täiendada erandid p. 22. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 10 ühes vastuvõetud parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 10 vastu võetud.

(Tariifi nr. 11.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 11 p. B „Ärakerjade tõestamised“ täiendada:

„a) rahukohtunikkude, rahukogude, kui teise astme kohtute, omavalitsuse asutuste ja nende ametnikkude poolt	25 senti	} iga poogna pealt.“
b) teiste kohtuasutuste ja nende ametnikkude ning kõigi administratiivasutuste ja nende ametnikkude poolt	50 senti	

Tariifi nr. 11 p. C „Tõlgete tõestamised võõrastest keeltest Eesti keelde ja ümberpöördult“ tempelmaksu määraks 25 senti asemel võtta tempelmaksu:

„a) rahukohtunikkude, rahukogude, kui teise astme kohtute ja omavalitsuse asutuste ja nende ametnikkude poolt	25 senti	} iga poogna pealt.“
b) teiste kohtuasutuste ja ametnikkude ning kõigi administratiivasutuste ja ametnikkude poolt	50 senti	

Juhataja **R. Penno**: Hääletamisele tuleb rahaministri ettepanek tariifi nr. 11 p. B kohta. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb rahaministri ettepanek, tariifi nr. 11 p. C kohta. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 11 ühes parandustega vastu võetud.

(Tariifi nr. 12.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 12 täiendada pärast sõna „antakse“:

„A) Rahukohtunikkude, rahukogude, kui teise astme kohtute ja omavalitsuse asutuste ja nende ametnikkude poolt	25 senti	} iga poogna pealt.“
B) Teiste kohtuasutuste ja ametnikkude ning kõigi administratiivasutuste ja ametnikkude poolt	50 senti	

O. Gustavson (stp) (korra kohta): Kodukorra vastava tõlgitsemise alusel on võimalik neid ettepanekuid lugeda sarnasteks, mis automaatselt kuuluvad igasse järgmisse paragrahvi. Sellepärast ei oleks tarvis iga üht neist eraldi hääletada, piisaks küllalt sellest, kui juhataja konstateeriks, et igas uues paragrahvis tuleb eelmises paragrahvis vastuvõetud muudatus vastuvõetuks lugeda.

Juhataja **R. Penno**: Teatavasti ei saa ühtki ettepanekut, mida tehtud ei ole, ettepanekuks lugeda.

Rahaministri poolt tehtud ettepanek on kokkukõlas eelpool vastuvõetud parandusettepanekutega. Paranduste eraldi hääletamist ei nõuta. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 12 ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 12 vastu võetud.

Tariifi nr. 13 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 14.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 14 p. A täiendada teise lõikega:

„Välismaale saadetavad arved kuuluvad tempelmaksustamisele pooltel määral, kui nad välismaal ka tempelmaksustamisele kuuluvad.“

Tariifi nr. 14. erandite pkt. 2 täiendada: „ja kassaorderid“.

Tariifi nr. 14. erandite pkt. 3 järele võtta pkt. 4-na uus punkt: „4. Diskonto-noted“.

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rahaministri ettepanek vastu võetud. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 14 ühes parandusega vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 15—19 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 20.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 20 täiendada pärast pkt. B erilõikega:

„Hangelepingud vallasvara või kaubanduse üle välismaale kuuluvad tempelmaksustamisele pooltel määral, kui need lepingud välismaal tempelmaksustamisele kuuluvad ja seal seaduslikult tempelmakstud.“

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 20 ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 20 vastu võetud.

(Tariifi nr. 21.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 21 võtta sõna „Erand“ asemele „Erandid“, seal ettenähtud erand võtta esimeseks punktiks ja siis täiendada teise punktiga järgmise sisuga: „2. Pankadesse väärtuste hoiuleandmise lepingud“.

Praegusel ajal need hoiuleandmise lepingud ei kuulu tempelmaksu alla. Komisjonis seda küsimust ei ole kaalutud, kuid ei ole ka juttu olnud, et see, mis maksu alt seni vaba, tuleks nüüd maksu alla panna. Sellepärast teen selle ettepaneku ja lootan, et komisjonil midagi selle vastu ei ole. Ühtlasi olen selle küsimuse üle rahaministriga läbi rääkinud ja mu ettepanek on ka sealpool pooldamist leidnud.

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 21 ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 21 vastu võetud.

Tariifi nr. 22 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 23.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 23-sse võtta järgmine punkt:

„Hüpoteekide kohta, mis tehtud Eesti hüpoteekpankade nimele 0,5%.“

See punkt võtta „D“ alla ja endised p.p. „D“ ja „E“ võtta „E“ ja „F“ alla.

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb tariifi nr. 23 ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 23 vastu võetud.

(Tariifi nr. 24.)

Aruandja **V. Hasselblatt**: Käesoleva tariifi puhul on mul au esitada kaks varianti. Esimese variandi järgi on kinkimine — A. Kinnisvaradesse — 2% tempelmaksu, see on nüü sama palju kui ostu-müügi juures, teine variant on ainult 1%. Nende variantide juures läksid komisjonis hääled pooleks ja nad said mõlemad ühepalju hääli.

Osa komisjoni liikmeid, kes pooldasid 2%, leidsid, et ei ole põhjust kinkimise juures vähem võtta kui ostu-müügi juures. Sest kui vähendada kinkimise protsenti, siis võib nii tulla, et ostu-müügi lepingud viiakse kinkimise lepingute alla, kuna nad tegelikult on ostu-müügi lepingud, ja sellega kaotaks riik 1%.

Teised aga arvasid, et see riisiko, mis sellel lepingul on, ei või kuigi palju fiktiivseid tehinguid tuua, sest kinkimise juures on kinkijale võimalus pärast teatavaid raskusi teha ja selle tõttu arvati, et sarnaseid fiktiivseid lepinguid ei teki kuigi suurel määral.

Riigikogu otsustab ise, missugust varianti ta toetab.

Juhataja **R. Penno**: Hääletamisele tuleb kõigepealt suurem variant. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on suurem variant tagasi lükatud. Hääletamisele tuleb vähem variant. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on vähem variant vastu võetud. Hääletamisele tuleb tariifi nr. 24. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 24 vastu võetud.

(Tariifi nr. 25.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 25 p. A all ettenähtud sõnad „kuid mitte üle 20% kinnituse preemiast“ asetada sõnadega: „kuid mitte üle 10% kinnituse preemiast.“

Peale selle tariifi nr. 25 p. D all ettenähtud tempelmaksu määra „2%“ asemele võtta „1%“.

Juhataja **R. Penno**: Kavatsen hääletada rahaministri mõlemad ettepanekud korraga. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rahaministri ettepanekud vastu võetud.

Hääletamisele tuleb tariifi nr. 25 ühes parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 25 vastu võetud.

Tariifi nr. 26 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 27.)

H. Anniko (krst): Siin tariifi nr. 27. on kohustused — 0,2% vastutuse summast või igale liikmele avatud krediidi summast. Minu arvates ei võiks neid ühte siduda, sest vastutuse summa on isesumma, kuna aga igale liikmele avatud krediidi summa on koguni teine mõiste ja teine summa. Sellepärast teen ettepaneku, viimane lause — või igale liikmele avatud krediidi summast — kustutada, jääb järele — 2% vastutuse summast.

Aruandja **V. Hasselblatt**: Mina praegu ei saa härra Anniko ettepaneku tagajärgi kindlaks teha, sest kui meie maha kustutame viimase lause, siis võib olla igale liikmele avatud krediidi summa langeb teise ja võib olla suurema maksu alla. Võib olla, et härra Anniko saab hoopis teised tagajärjed kätte, kui ta soovib. Ma ei vaidle selle ettepaneku vastu, vaid seda võiks III lugemisel tarbekorral sisse võtta.

Juhataja **R. Penno**: Asun rkl. Anniko ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Panen hääletamisele tariifi nr. 27. (Hääletatakse.) Tariifi nr. 27 on nähtava enamusega vastu võetud.

(Tariifi nr. 28.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 28 all ettenähtud sõnad: „kõkkuleppe teel lahendatud nõudmise hinna kõrgemast määrast“ asetada sõnadega: „kõkkuleppe summast.“

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Panen tariifi nr. 28 ühes parandusega hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 28 ühes parandusega vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 29—34 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 35.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 35 all ettenähtud tempelmaksu määra 1% asemele võtta 0,5% ja sõnad: „lepingu summast“ täiendada: „iga aasta § 7. ettenähtud korras“.

Juhataja **R. Penno**: (Hääletatakse.) Poolt on 22 häält, vastu 14 häält, seega on ettepanek vastu võetud. Panen hääletamisele tariifi nr. 35 ühes parandusega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 35 ühes parandusega vastu võetud.

Tariifi nr. 36 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 37.)

Rahaminister **A. Teetsov**: Teen ettepaneku, tariifi nr. 37 täiendada pärast p. C erilõikega:

„Ostulepingud vallasvara või kauba välismaale müümise üle kuuluvad tempelmaksustamisele poolel määral, kui need lepingud välismaal tempelmaksustamisele kuuluvad ja seal seaduslikult tempelmakstud“.

V. Hasselblatt (sks): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma leian oma kohuseks isiklikult ettepanek teha, tariifi nr. 37 p. A kinnisvarade ja selle õiguste üle 2% vähendada 1% peale. Muudes osades oleme meie tempelmaksu märksa alandanud. Silmas pidades, et praegusel ajal liikumata varanduste edasimüümine on ümmarguselt koormatud 10% maksuga, kuna varem al ajal seda ei olnud, peaksime ostulepingute protsenti alandama. Arvan, et meie ehitusepolitiika kui ka üldisekorteripolitiika sihis oleks õige, kui kinnisvarade tempelmaksu vähendatakse. (O. Gustavson, stp: Kas see korterikriisi lahendab?) Igatahes muudaks see olukorra ja immobiili turgu paremaks.

A. Jõeäär (stp): Kui see ettepanek vastu võetakse, siis jääb kinnis- kui vallasvara müük ühesuguse tempelmaksu määra alla. Kui härra Hasselblatt tahab, et kinnisvaralt 1% võetakse, siis peaks ka ettepanek tehtama, et vallasvara müügilepingutelt võetava tempelmaksu protsendimäär vähendataks. Vastasel korral paisataks kogu süsteem segi. Sisuliselt olen ettepaneku vastu. Meil, kus mingisuguseid erilisi makse kinnisvarade ülemineku puhuks ei ole sisse seatud nagu välismaal, katsutakse

tempelmaksuga korrigeerida seda puudust. 2%-line maks ei lase ometi asendada seda, mis välismaal tarvitusel on. Mina arvan, et Riigikogu peaks härra Hasselblatt'i ettepaneku tagasi lükkama.

V. Hasselblatt (sks) (fakt. märk.): Faktilise märkusena tahaksin esile tuua liikuva varanduse kohta seda, et suurem osa ei käi faktiliselt tempelmaksu alla. Siin ei ole aga süstemaatilisi raskusi, sest liikuva varanduse kohta on ka maks. Kui meil pannakse näiteks briljantide müük suurema maksu alla kui leiva ja söelepingud, siis saan ma sellest aru. Aga miks peab kalliskivi vähem maksustama kui kinnisvara, sellest ma ei saa aru.

Juhataja **R. Penno**: Rkl. Hasselblatt'ilt on ettepanek, võtta „2%“ asemele „1%“. (Hääletatakse.) Poolt on 25 häält, vastu 16, erapooletuid 1, seega on ettepanek vastu võetud. Asun rahaministri ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb tariifi nr. 37 ühes vastu võetud parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 37 ühes parandustega vastu võetud.

Tariifi nr. nr. 38—41 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

(Tariifi nr. 42.)

O. Gustavson (stp): Teen ettepaneku, tariifi nr. 42 täiendada uue punkt viiendaga, mille järgi meremeeste teenistuselepingud oleksid tempelmaksust vabad. Kui üldkomisjonis arutati Meremeestekodu seadust, juhiti tähelepanu sellele, et tempelmaksu arutamise puhul tuleks silmas pidada, et meremehed peavad Meremeestekodu seaduse alusel 1% maksuma oma palgast meremeestekodu heaks. Ei oleks õiglane, kui meremehed oma palgast mahavõetavale ühele protsendile peavad juurde maksuma veel teise protsendi tempelmaksuna, seega kokku 2%. Teen ettepaneku, et meremeeste teenistuselepingud tempelmaksust vabastataks.

Juhataja **R. Penno**: Aruandja ühineb rkl. Gustavson'i ettepanekuga, tariifi nr. 42 täiendada erandite osas uue punkt 5-ga järgmiselt: „5. Meremeeste teenistuslepingud — vabad.“ Panen hääletamisele tariifi nr. 42 ühes rkl. Gustavson'i parandusega. (Hääle-

tatakse.) Nähtava enamusega on tariifi nr. 42 vastu võetud.

(Hüüded: Lõpetada!) On ettepanek, lõpetada koosolek. (Hääletatakse.) Näh-

tava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 14.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **M. Martna.**

Abiesimees **R. Penno.**

Sekretär **M. Juhkam.**

Abisekretär **O. Liigand.**